

УДК 343.37(477)

Попович Володимир Михайлович,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
головний науковий співробітник ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-4538-3274

ЗЛОЧИННІСТЬ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ: ПОНЯТТЯ, СТРУКТУРНІ СКЛАДОВІ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ ЇХ ЗМІСТУ

У статті вивчається актуальність розробки структурних складових поняття “злочинність у сфері економіки”, адже наявні дослідження злочинності у сфері економіки практично не визначають відмінностей між різними за своїми параметрами явищами реальної дійсності, поняттям “злочинність у сфері економіки” та її однієї зі складових – економічної злочинності.

Дослідженням розкривається система та структура фонових явищ злочинності, економічних злочинів та загальнокримінальних правопорушень, притаманних злочинності у сфері економіки. Зазначено, що більш детальний аналіз причин та умов вчинення, запобігання і протидії злочинам у сфері економіки доцільно розглянути у окремих публікаціях.

Ключові слова: сфера економіки, злочинність у сфері економіки, структурні складові злочинності у сфері економіки, економічні злочини, загальнокримінальні правопорушення.

У попередніх публікаціях ми досліджували проблеми, пов'язані з термінологічно-понятійним відображенням тіньового капіталообороту у сфері економіки, визначили причини стрімкого поширення тіньових відносин і криміногенних процесів та шляхи призупинення їх відтворення. У процесі відзначеного дослідження розробили і виклали основний масив термінів і понять, пов'язаних із тінізацією, детінізацією суспільних відносин [1 с. 138–146; 2, с. 151–160]. Однак, ураховуючи технологічну насиченість економічних відносин серед термінів і понять, що відображають окремі структурні складові, пов'язані з тіньовим криміногенним капіталооборотом, є такі явища, як “криміногенні процеси у сфері економіки”, “злочинність у сфері економіки”, “причини та умови вчинення злочинів у сфері економіки”, “запобігання і протидія злочинам у сфері економіки” та інші, які мають структурні складові, що не дозволяє розкрити їх зміст у обмеженій за обсягами одній статті. Відзначені найбільш фундаментальні поняття доцільно розглянути у окремих публікаціях. Етимологічні, праксеологічні та методологічні засади визначення термінів і понять, пов'язаних з криміногенними процесами у сфері економіки (далі – КП), ми розглянули у попередній статті, де разом з іншими структурними елементами КП детально розкрили зміст структурних елементів фонових явищ злочинності, окреслили основні ознаки такої складової

КП, як злочинність у сфері економіки, назвали її складові, однак через обмежені обсяги статей не могли розкрити їх зміст. В цьому дослідженні ми визначимо весь спектр складників злочинності у сфері економіки та розкриємо їх зміст, а також уточнимо саме поняття “злочинність у сфері економіки”, оскільки злочинність досить інтенсивно змінюється, стає все більш технологічною, чільно переплітається з цілою системою корупційних злочинів, стрімко проникає в усі сфери людської діяльності. Це, безумовно, вимагає уточнення поняття “злочинність у сфері економіки” до його адекватності безпосередньо явищу. Тим більше, що основна маса дослідників злочинності у сфері економіки не розкривають технологічні особливості її змісту і, практично, не бачить різниці між явищами реальної дійсності та поняттям “злочинність у сфері економіки” як однієї зі складових економічної злочинності [3, с. 19–26; 4].

Тому метою нашого дослідження є об’єктивне, етимологічно і методологічно зважене формування термінологічно-понятійного апарату, покликаного найбільш повно відобразити виробничо-технологічні, обліково-обігові, управлінські, цивільно-правові та інші особливості цивільного обороту капіталів, коштів, речей, прав, дій, під виглядом яких відбувається вчинення злочинів у сфері економіки. Завданням нашого дослідження є: уточнення поняття “злочинність у сфері економіки”; доведення його до рівня адекватного відображення ним самого явища злочинності у сфері економіки; розкриття змісту складових злочинності у сфері економіки – економічних злочинів, загальнокримінальних правопорушень; встановлення взаємовпливу економічних і загальнокримінальних злочинів з криміногенними процесами взагалі, та у сфері економіки зокрема; фоновими явищами злочинності; термінологічно-понятійним апаратом, напрацьованим у юридичних, економічних, технічних та інших науках, що вивчають ті чи інші сфери цивільного обороту, куди проникли економічні злочини, загальнокримінальні правопорушення, фонові явища злочинності, притаманні тій чи іншій предметно-технологічній сфері цивільного обороту капіталів, коштів речей, прав, дій.

Злочинність у сфері економіки – це масовидне, протиправне, історично-мінливе, соціально-конфліктне, здатне до саморегулятивного відтворення явище, яке включає сукупність фактично вчинених (zareєстрованих, укритих від реєстрації та невиявлених природно-латентних) економічних злочинів, а також штучно латентних загальнокримінальних правопорушень та фонових явищ злочинності у сфері економіки, вчинених на певній території, за певний період часу, в процесі та під виглядом легітимного цивільного обороту капіталів, коштів, речей, прав, дій.

Економічні злочини, загальнокримінальні правопорушення та фонові явища злочинності, вчинені у сфері економіки, посягають на виробничі, розподільчо-обмінні, капіталооборотні, цивільно-правові, організаційно-регулятивні, реєстраційно-посвідчувальні, дозвільні, контрольні та ін. відносини у сферах: економіки; управління; соціального забезпечення; цивільно-правової діяльності та можливих інших структурних складових цивільного обороту капіталів, коштів, речей, прав, дій країни в цілому. Перш ніж перейти до розкриття змісту складових поняття злочинності у сфері економіки, доцільно визначитись, що означає термін “сфера” взагалі та “сфера економіки” зокрема? Що об’єднує економічну діяльність із

цивільно-правовою діяльністю, управлінням, соціальним забезпеченням та з іншими складовими цивільного обороту речей, прав, дій країни, які з метою відображення певних видів і способів вчинення економічних злочинів й уособлюють сферу економіки? Відповіді на ці питання допоможуть глибше зрозуміти структуру досліджуваних злочинів, способи і технології їх вчинення, предметно-технологічні та мотиваційно-наслідкові механізми і діапазон відтворення злочинності в усіх складових сфери економіки, об'єднаної цивільним оборотом капіталів, коштів, речей прав дій.

Термін “сфера” (з грец. – шар, шароподібне тіло або коло) [5, с. 654] у процесі змістовно-понятійного розвитку трансформувалася з шароподібного предмета у сферу-напрямок економічної діяльності, службових обов'язків, функцій, повноважень. Тобто набув нового значення і став відображати певні сфери-напрями економічної, цивільно-правової, управлінської та інших видів людської діяльності. Сфера економіки включає: виробництво, збут виробленої продукції, банківські розрахункові, кредитні та інвестиційні операції, ринок капіталів, цінних паперів, боргових зобов'язань, страхування, управління економічними процесами; соціальне забезпечення; цивільно-правовий оборот та інші складові цивільного обороту речей, прав, дій у країні в цілому, куди проникли економічні злочини (привласнення, незаконне збагачення) інші корупційні складові та загальнокримінальні правопорушення (вимагання, рейдерство, вбивства на замовлення, шахрайство тощо). Сферу економіки з усіма іншими складовими цивільного обороту речей, прав, дій, об'єднує: легальний та протиправний, нелегальний капіталооборот; корисливі економічні злочини та загальнокримінальні правопорушення, вчинені з метою накопичення капіталів протиправного походження.

Цивільний оборот капіталів, коштів, речей, прав, дій країни, у контексті вчинення під його виглядом економічних злочинів та загальнокримінальних правопорушень, включає: сукупний легальний, псевдолегальний та нелегальний економічний та цивільно-правовий оборот країни за певний період часу [6, с. 383].

Механізм та структура цивільного обороту – це сукупність операцій з обороту (руху) капіталів, коштів, речей, прав, дій з використанням фінансово-господарських та цивільно-правових операцій, що виникають із договірних і позадоговірних інститутів зобов'язального права між: підприємствами, економічними об'єднаннями всіх форм власності, установами банківської чи парабанківської системи, іншими юридичними, а також фізичними особами – суб'єктами цивільного обороту з приводу виробництва, купівлі-продажу, вилучення, успадкування, дарування, купівлі-продажу, переуступки прав власності (передачі під заставу, заклад, на збереження чи в оперативне управління) майна, майнових прав, реалізації прав інтелектуальної власності, надання послуг чи виконання робіт, під виглядом яких можуть вчинятися економічні злочини та загальнокримінальні правопорушення у сфері економіки [6, с. 383–386].

Складові злочинності у сфері економіки – це не проста сукупність виявлених і механічно об'єднаних злочинів, а закумуляований криміногенний потенціал, зумовлений жагою до накопичення капіталів злочинного походження, що вмотивовує вчинення у сфері економіки: 1) природно-латентних економічних злочинів; 2) оче-

видних загальнокримінальних правопорушень, вчинених на замовлення з метою силового рейдерського захоплення підприємств, вилучення майна, усунення конкурентів, партнерів по бізнесу тощо; 3) фонових явищ злочинності у сфері економіки, які включають: 3.1) новоутворені суспільно небезпечні, але ще некриміналізовані діяння; 3.2) безпідставно декриміналізовані діяння, які не втратили суспільну безпеку; 3.3) адміністративні та цивільно-правові правопорушення; 3.4) тіншову економічну діяльність; 3.5) капітали злочинного походження, які під час легалізації (відмивання) утворюють склад злочинів, учинених у сфері економіки, оскільки стають предметом вчинення злочинів – легалізація (відмивання) доходів, здобутих злочинним шляхом, передбачених ст. 209 та 209-1 КК України. Всі відзначені складові злочинності у сфері економіки, пов'язані детерміністичними зв'язками, взаємодіють між собою, утворюють криміногенний потенціал, що вмотивовує суб'єктів вчинення злочинів у сфері економіки замість незначних зловживань, що приносили злочинні доходи споживчого характеру, розробляти нові види і способи зловживань та створювати умови безнаказаного їх вчинення, як засобу подальшого накопичення капіталів злочинного походження, здатного до акумуляції і саморегулятивного відтворення у легальному, псевдолегальному та нелегальному цивільному обороті капіталів, коштів, речей, прав, дій [7, с. 46–79].

Поняття “економічні злочини” (далі – Е.з.) (перша складова злочинності у сфері економіки) – це корисливі, неочевидні, природно-латентні, суспільно небезпечні діяння (дії чи бездіяльність), вчинення яких законспіровано під процес та під вигляд легітимної економічної діяльності (виробництво, обіг, обмін, розподіл, рух товарів, капіталів та послуг), організаційно-регулятивної, контрольної, дозвільної діяльності (в певних ситуаціях ці дії супроводжуються нелегальним корупційним капіталооборотом) та цивільно-правової діяльності (що супроводжується оборотом (рухом) речей, прав дій під виглядом купівлі-продажу, наслідування, дарування тощо). Складові псевдолегального та нелегального цивільного обороту капіталів, коштів, речей, прав, дій, характерні протиправним використанням легітимних фінансово-господарських і цивільно-правових інструментів, реєстраційно-дозвільних, контрольних та регулятивно-посвідчувальних функцій, обов'язків, прав і повноважень суб'єктів організації економічних процесів. Система Е.з. як складова злочинів та злочинності у сфері економіки включає злочинні посягання на: відносини власності та оперативного управління майном – процеси виробництва, розподілу і споживання, обліку, руху (відпуск, надходження, зберігання, використання, списання) виробленої продукції, грошових коштів, матеріальних активів (майно, основні фонди, оборотні та інші кошти, сировина, продукція, валютні кошти, цінні папери) тощо; відносини обліку й руху нематеріальних активів, які включають об'єкти довгострокового вкладення, що мають вартісну оцінку, але які не можна віднести до майнових цінностей (авторські права, науково-дослідні продукти – інші предмети операцій роялті, права користування землею, природними ресурсами, виробничими зразками, промислово-комерційні секрети, знаки на товари, на послуги, “ноу-хау”, програмне забезпечення облікової, множилної та іншої оргтехніки); відносини цивільно-правової фіксації (нотаріального посвідчення змін у сфері відносин власності) набуття, переуступки, позбавлення прав

власності, їх обліку, руху, оподаткування; виконання функцій реєстрації, надання дозволів, ліцензій, квот, організаційної та контрольної-регулятивної діяльності; відносини виконання бюджету, відносини монополізму і протидії недобросовісній конкуренції; відносини з побутово-сервісного, енергетичного обслуговування населення, відносини з переміщення предметів контрабанди через митний кордон України; службові відносини з ознакою корупції та зловживання службовим становищем у процесі організації, регулювання і контролю за економічними процесами; окремі відносини з охорони довкілля, окремі відносини з охорони авторських прав, окремі відносини з використання електронно-обчислювальних машин.

Економічні злочини можна класифікувати за такими ознаками: за характером – це умисні, корисливі суспільно небезпечні діяння (дії чи бездіяльність); за способом вчинення – це високотехнологічні, інтелектуальні, неочевидні, не здатні до самопрояву суспільно небезпечні діяння, законспіровані під: процес і вигляд легітимної економічної, організаційно-регулятивної, контрольної та цивільно-правової діяльності, а також легітимні фінансові та цивільно-правові операції; за процедурою прояву – економічні злочини є неочевидними природно-латентними, не здатними до самопрояву, оскільки відсутній зацікавлений заявник (який би міг звернутись у правоохоронні органи про факт вчинення злочину відносно його майна) з таких причин: по-перше – оскільки спосіб вчинення злочину є глибоко законспірованим під легітимні види діяльності, то власнику підприємства часто невідомо про факт вчинення економічного злочину його найманими працівниками; по-друге – якщо власнику стало відомо про вчинення співробітниками підприємства, привласнень коштів, ухиленнь від сплати податків та інших зловживань, він не зацікавлений привертати увагу правоохоронців, розголошувати відомості про ненадійність свого підприємства і втрачати клієнтів, з виведеної (вкраденої) суми несплачені податки (тобто є мотиви, за яких йому вигідніше повернути кошти і звільнити винуватців, ніж розголошувати факт вчинення ними злочину); по-третє – власник підприємства нерідко буває й сам співучасником: службових підроблень; безтоварних операцій; виведення коштів з обороту з метою ухилення від сплати податків; учасником корупційних схем; заборонених видів підприємницької діяльності тощо; по-четверте – наймані суб'єкти управління, які вчинили злочин або здали конкурентам комерційні секрети, науково-дослідні продукти чи інші нематеріальні активи – предмети операцій роялті, природно зацікавлені в укріпті злочинів як від власника, так і правоохоронців.

Виявлення природно-латентних, законспірованих під легітимні виробничі операції високотехнологічних економічних злочинів вимагає застосування особливих розвідувально-аналітичних методів, методик і технічних засобів їх виявлення, залежних від специфіки виробничих та фінансово-господарських операцій, під виглядом яких економічний злочин вчинено. Методи виявлення економічних злочинів – це залегенований збір інформації, її аналіз, синтез, економіко-кримінологічний моніторинг виробничих, облікових та інших операцій на предмет виявлення безтоварних оборотів, привласнень, корупції, виведення доходів з-під оподаткування тощо. Методики виявлення і документування економічних злочинів – це інвентаризація, ревізія, негласні контрольовані операції, залегеновані зустрічні перевірки законності застосування фінансово-господарських інструментів,

організаційно-регулятивних та контрольно-управлінських функцій, прав і повноважень осіб, підозрюваних у вчиненні економічних злочинів. Засоби виявлення – інформаційні бази даних: про облік і рух матеріалів, сировини, виробленої продукції, коштів; про сучасні способи і технології вчинення і вуалювання економічних злочинів тощо.

Загальнокримінальні правопорушення як друга складова злочинів та злочинності у сфері економіки – це очевидні, здатні до самопрояву, інколи штучно-латентні суспільно небезпечні діяння (дія або бездіяльність), вчинені у сфері економіки, з корисливих (привласнення чужого майна, коштів, бізнесу) чи інших особистих мотивів замовника (помста, підрич репутації конкурентів, партнерів тощо) та корисливих мотивів виконавця замовлення (отримання оплати за вчинення злочину), спрямованих на замовне фізичне усунення конкурентів чи партнерів по бізнесу, або вчинення на них тиску з метою рейдерського захоплення їх підприємств, шахрайського привласнення майна, результатів економічної діяльності, матеріальних і нематеріальних активів, порушення умов вільної конкуренції, спричинення інших видів матеріальної, моральної і фізичної шкоди суб'єктам економічних відносин. Система загальнокримінальних правопорушень у сфері економіки включає, насамперед, діяння, передбачені: Р. 2 КК України “Злочини проти життя, здоров'я особи”; Р. 3 – “Злочини проти волі, честі та гідності особи (ст. 146 КК, Незаконне позбавлення волі або викрадення людини, ст. 147 КК Захоплення заручників тощо), які вчиняються заради привласнення чужого підприємства (рейдерство), житла та інших цінностей, які є предметом злочинного посягання, злочинів, передбачених Р. 6 “Злочини у сфері відносин власності”. Це основні, але не всі групи загальнокримінальних правопорушень, які за ознакою “вчинені у сфері економіки” можуть бути віднесені до цієї категорії злочинів.

Загальнокримінальні правопорушення у сфері економіки можна класифікувати: за характером та співучасниками вчинення – умисні, суспільно небезпечні діяння (дії чи бездіяльність) замовника та виконавця злочину, які мають економічно-корисливу мотивацію чи іншу особисту зацікавленість; за способом вчинення – різні форми вимагання, фізичного та психологічного тиску, фізичне усунення конкурента чи партнера по бізнесу тощо; за процедурою прояву – це очевидні, інколи штучно-латентні, здатні до самопрояву злочини. Самопрояв таких злочинів відбувається у зв'язку: з фактом знаходження трупа підприємця, власника житла чи іншого майна із слідами насильницької смерті; заява потерпілого-підприємця про вимагання (рекет), розбійного (рейдерського) захоплення майна, шахрайства тощо; заява підприємця, власника майна чи родичів про їх зникнення; сумнівний перехід майна чи бізнесу до другорядних осіб під виглядом дарування чи купівлі-продажу майна, з одночасним зникненням чи вбивством його власника. Штучно латентний характер загальнокримінальних правопорушень у сфері економіки проявляється у вигляді не звернення потерпілих до правоохоронних органів з таких причин: 1) недовіри потерпілих до професійності правоохоронців і здатності їх відновити порушені права; 2) уявної підозри потерпілих щодо корумпованості органів кримінальної юстиції; 3) обґрунтованої підозри потерпілих щодо корумпованості органів кримінальної юстиції; 4) укриття правоохоронцями злочинів від реєстрації для регулювання показників рівня злочинності. Розглянуті складові злочинності у сфері економіки, пов'язані детерміністичними зв'язками, взаємодіють між собою і утворюють потужний причинно-наслідковий комплекс відтворення криміногенних процесів взагалі та у сфері еко-

номіки, зокрема. Типові особи – суб'єкти вчинення злочинів у сфері економіки, слід поділити на: осіб, що вчиняють економічні злочини (окремі службові або матеріально-відповідальні особи юридичних осіб усіх форм власності, які вчиняють привласнення (розкрадання) коштів, матеріальних цінностей, шляхом службових підроблень тощо; службові особи, що надають публічні послуги та посадовці, що виконують фіскальні, правоохоронні, контрольні, реєстраційно-дозвільні, регуляторні функції, характерні вчиненням корупційних злочинів, пов'язаних зі зловживанням владою та перевищенням службових повноважень) та осіб, що вчиняють загальнокримінальні правопорушення у сфері економіки (шахраї, які можуть виступати від імені службовців юридичних осіб, державних органів тощо, вимагателі, рейдери, виконавці вбивств на замовлення тощо)

На сучасне відтворення злочинності у сфері економіки суттєво впливає: зміст і характер реформи чинного КПК України. Після реформи відбулось обвальне зниження розкриття загальнокримінальних правопорушень з 70–90 % до 5–10 %, а виявлення природно-латентних економічних злочинів заблоковано взагалі. Зокрема ч. 2. ст. 41 КПК України заборонила оперативним підрозділам правоохоронних органів (крім детективів НАБУ) ініціативно (без указівки слідчого) збирати інформацію про вчинені злочини. Більше того, ця норма заборонила оперативникам навіть звертатись з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора щодо отримання такої вказівки. Проте автори цієї заборони або не знають про існування і специфіку виявлення неочевидних природно-латентних економічних злочинів, або навмисно блокують їх виявлення, бо очевидним є те, що у провадженні у слідчого не можуть з'явитися матеріали про вчинені латентні злочини, якщо факт їх учинення попередньо не виявить і не задокументує оперативний співробітник. Разом із відзначеним, ст. 214 реформованого КПК поєднала реєстрацію неперевірених заяв і звернень громадян із злочинами у Єдиному державному реєстрі (“ЄДР кримінальних правопорушень”), що призвело до: кримінального переслідування громадян до встановлення у їх діяннях ознак складу злочину. Це зумовило масове порушення принципу презумпції невинуватості, безпідставно обмежило права і свободи громадян (неотримання віз, свободи пересування тощо). Скасування інституту дослідчої перевірки заяв та інституту відмови у порушенні кримінальної справи зумовило: масове викидання заяв і звернень громадян без перевірки і реєстрації; нівелювання системи контролю за станом розкриття злочинів і станом захисту прав потерпілих, розбалансування обліку фактично вчинених злочинів тощо. Зокрема, у 2016 році кількість заяв і звернень громадян зросла до 6,3 млн, а кримінальних проваджень, як і до реформи обліку заяв і злочинів, зареєстровано всього 592,6 тисяч. Оскільки інститут відмови у порушенні кримінальної справи відмінено, то перевірити законність прийнятих рішень неможливо, тобто понад 5 млн заяв і звернень громадян просто викинули, залишили поза межами реєстрації і перевірки. Проте стільки ж злочинів (586,4) реєструвалось у 2012 році, до реформи, коли кількість звернень громадян була меншою у два рази (2,5 млн). Однак тоді перевірити документальну обґрунтованість прийнятих рішень було можливо, оскільки функціонували інститут дослідчої перевірки та інститут відмови у порушенні кримінальної справи. Відзначені та інші недоліки реформи КПК утворюють потужний причинно-наслідковий комплекс відтворення злочинності у сфері економіки й зумовлюють незадовільний стан запобігання і протидії злочинності [7 с. 46–79]. Більш детальний аналіз причин та умов вчинення, запобігання і протидії злочинам у сфері економіки доцільно розглянути у окремих публікаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Попович В.М.* Термінологія з проблем тінізації та детінізації суспільних відносин: етимологічні, праксеологічні та методологічні основи її формування. Наука і правоохорона. К.: ДНДІ МВС України, 2016. № 4. С. 138–146.
2. *Попович В.М.* Практиологічні основи формування понятійного апарату з проблем тінізації та детінізації суспільних відносин. Наука і правоохорона. К.: ДНДІ МВС України, 2017. № 2. С. 151–160.
3. *Кальман А.Г., Христич І.О.* та ін. Злочинність у сфері економіки: проблеми, прогнозування, планування та координація заходів протидії. Х., 2005. С. 19–26.
4. *Бойко А.М.* Детермінація економічної злочинності в Україні в умовах переходу до ринкової економіки: монографія. Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. 380 с.
5. *Нечволод Л.І.* Сучасний словник іншомовних слів. Харків: Торсінг плюс, 2007. 768 с.
6. *Попович В.М.* Тіньова економіка як предмет економічної кримінології: монографія. К.: Правові джерела, 1998. 447 с.;
7. *Попович В.М., Попович М.В.* Проблеми розслідування економічних злочинів: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2016. 350 с.

REFERENCES

1. *Popovych V.M.* (2016). Terminolohiia z problem tinizatsii ta detinizatsii suspilnykh vidnosyn: etymolohichni, prakseolohichni ta metodolohichni osnovy yii formuvanna. "Terminology on problems of shadowing and detinization of social relations: etymological, praxeological and methodological bases of its formation". Science and law enforcement. K.: State Research Institute MIA Ukraine. No. 4. P. 138–146 [in Ukrainian].
2. *Popovych V.M.* (2017). Prakseolohichni osnovy formuvannya poniatynoho aparatu z problem tinizatsii ta detinizatsii suspilnykh vidnosyn. "Praxeological bases of formation of conceptual apparatus on problems of shadowing and detinization of social relations". Nauka I Pravoookhorona. K.: State Research Institute MIA Ukraine. No. 2. P. 151–160. [in Ukrainian].
3. *Kalman A.H., Khrystych I.O.* ta in. (2005). Zlochynnist u sferi ekonomiky: problemy, prohnozu-vannia, planuvannia ta koordynatsiia zakhodiv protydii. "Economics crime: problems, forecasting, planning and coordination of counteraction measures". Kh. P. 19–26. [in Ukrainian].
4. *Boyko A.M.* (2008). Determinatsiia ekonomichnoi zlochynnosti v Ukraini v umovakh perekhodu do rynkovoї ekonomiky: monohrafia. "Determination of economic crime in Ukraine in the transition to a market economy": a monograph. View-in LNU of. Ivan Franko. 380 p. [in Ukrainian].
5. *Nechvolod L.I.* (2007). Suchasnyi slovnyk inshomovnykh sliv. "Modern dictionary of foreign words". Kharkiv: Torsing Plus. 768 p. [in Ukrainian].
6. *Popovych V.M.* (1998). Tinova ekonomika yak predmet ekonomichnoi kryminolohii: monohrafiia. "The shadow economy as a subject of economic criminology: a monograph. K.: Legal sources. 447 p. [in Ukrainian].
7. *Popovych V. M., Popovych M.V.* (2006). Problemy rozsliduvannia ekonomichnykh zlochyniv. "Problems of investigation of economic crimes": Educ. tool. K.: Jurinkom Inter. 350 p. [in Ukrainian]

UDC 343.37(477)

Popovych Volodymyr,

Doctor of Juridical Sciences, Professor,
Honoured Lawyer of Ukraine, Chief Researcher,
State Research Institute MIA Ukraine,
Kyiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-4538-3274

**CRIMINALITY IN THE AREAS OF ECONOMY: THE CONCEPT,
STRUCTURAL COMPONENTS AND REFLECTION OF THEIR CONTENT**

Relevance of the development of structural components of the concept of "criminality in the area of economy" conditioned by the fact that the bulk of researchers

do not disclose its structure, do not indicate at the subject-technological features of committing methods, financial and turnover technologies of veiling and dependent on these technologies – methods, techniques and means of prevention and counteraction. Available researches of criminality in the sphere of economy practically do not define distinctions between the phenomena of reality, the concept of “criminality in the sphere of economy” and one of its components – economic criminality.

Accordingly, the purpose of our research is an objective, etymologically and methodologically balanced formation of terminologically and understanding apparatus designed to most fully and objectively reflect the production and technological, accounting and turnover, management, civil law and other features of the civil turnover of capital, funds, things, rights, actions under the pretext of which economic crimes are committed. The task of our research is to clarify the concept of “criminality in the sphere of economy”; to reflect its features in accordance with the adequacy of the phenomenon of crime in the sphere of economy; to disclose the content of the components of crime in the sphere of economy – economic crimes, common crimes; establishment of mutual influence of economic and conventional crimes with: criminal processes in general, and in the sphere of economy in particular; background crime phenomena; terminology and understanding apparatus developed in legal, economic, technical and other sciences, studying certain spheres of civil turnover, where economic crimes, criminal offences, background crime phenomena, inherent in this or that subject-technological sphere of civil turnover of capitals, means of things, rights, actions.

It is established, that in the sphere of economy economic and conventional crimes are committed that encroach on production, distribution and exchange, capital turnover, civil law, organizational and regulatory, registration and certification, licensing, control and other relations in the spheres of economy, management, social security, civil law activity and possible other structural components of the civil turnover of capital, means, things, rights and actions of the country as a whole.

It reveals the system and structure of the background phenomena of criminality, economic crimes and common crimes inherent in the crime of the economy.

Keywords: economic sphere, crime in the sphere of economy, structural components of crime in the sphere of economy, economic crimes, general criminal offences.

Отримано 21.08.2019